

Aftursvar til Finn Helmsdal

Føroyska pressan fær í vikuni av grovfilni frá tjóðveldismanninum Finni Helmsdal. Hann er bæði ákæri og dómari fyri ikki at siga avrættari. Lat meg alt fyri eitt siga, at eg havi stóra virðing fyri fólki, sum vilja og tora at vera við í almenna samfelagsskjakinum. Og her stendur Finnur Helmsdal ikki aftanfyrir aðrar viðmerktar. Maðurin hevur ein sera hvassan penn og dugir væl at fáa fram meiningar sínar í greinunum.

Henda seinasta greinin er áhugaverd og inniheldur mangt fíktligt, sum eg haldi hevur tyding at fáa fram, eitt nú uppgávan hjá pressuni og hvussu vit vilja menna hetta samfelagið.

Men mær dámar ikki tónalagið og tann spíran av fanatismu og fundamentalismu, sum stungur seg fram nógv staðni í greinini. Finnur Helmsdal dygri ikki yvir, at hann er sannfærur tjóðveldismaður, og harvið spælir hann við opnum kortum. Eingin skal vera í ivi um, hvar hann stendur.

Men maðurin er ikki bara sannfærur tjóðveldismaður. Hann er sannfærur á so nógvum øðrum økjum eisini. Eitt nú er hann sannfærur um, hvussu skeivt hini, sum ikki hugsa og meina sum hann, bera seg at. Sannfæringin er so grundfest, at tú kanst fáa eina fatan av, at hesin maðurin ikki hevur stórvegis virðing fyri fólki, sum ikki eru tjóðveldisfólk.

I míni verð er tað eisini ein sjálmótsøgn, tá sami maður, sum vil hava eitt sakligt orðaskifti um stórar og álvarsliðar samfelagsspurningar, ikki tolererar, at onnur eru ikki sum hann og hugsa ikki sum hann. Tað fyrirkemur mær, sum at maðurin bara dugir at siggja feilir hjá hinum.

Tann niður- og tileinkisgerðingin av øðrum fólki, eitt nú blaðfólki, blað-

stjórum og politikarum úr øðrum flokkum, sum kemur til sjóndar í greinini, kann neyvan byggja á nakað sakligt ynski um eitt breitt og sakligt tjak. Mær tykir, at Finnur Helmsdal er so sannfærur tjóðveldismaður, at hann sansar ikki, at tað eisini finst ein verð uttan fyri tjóðveldismáttarnar. Hetta skal ikki skjiljast sum eitt álöp á tjóðveldisfólk sum so, men eg konstateri bara, at ein persónur kann gerast so sannfærur (les eisini fanatískur og fundamentalistiskur), at hann sjálvur er størsta forðing fyri tí tjaki og teirri samfelagsupplýsing, sum hann sjálvur eftirlysir.

Eg skal ikki svara fyri tey mongu blaðfólkini í Føroyum, sum Finnur Helmsdal m.a. skýrir lakajar og annað niðurstendi. Men tað ein partur av atfinningunum gongur móti undirritaða og tí blað og havi ábyrgdina av, so kenni eg tað sum mína skyldu at koma við nøkrum viðmerkingum. At leggja okkum undir at borðreiða við ræðusøgum og siga beinleiðis ósatt skal ikki standa ótalað.

Andstøðan ein týðandi partur av demokratilinum

Lat meg fyrst taka hana samrøðuna við formann javnaðarflokksins, ið eg sjálvur gjørdi og sum eg havi varhugan av hevur fingið øði í sannfærda tjóðveldismannin Finn Helmsdal. Í hesi samrøðu er formaðurin í tí størsta andstøðuflokkinum rættiliga kontantur og setir spurnartekin við, um Føroya fólk hevur ráð til eitt tjóðveldisexperiment. Hann visir eisini á vandan fyri einum fólkatómum Føroyum, um hetta experiment sleppur at standa sína roynd einsamalt. Til tað sigur Finnur Helmsdal, at meðvit og kritiskur sansur hjá blaðstjóranum

tykist vera farið fullkomiliga fyri bakka. Eg kann bert til tað siga, at her er talan um eina sakliga samrøðu, har formaðurin í landsins størsta andstøðuflokki fær spurningar og sleppur at siga sína hugsan. Júst á sama hátt sum aðrir politikarar og teirra millum eisini tjóðveldismenn eru slopnir at siga sína hugsan - og uttan at hesar eru manipulaðar av blaðmanni.

Hetta er ein partur av journalistikunum. At Finnur Helmsdal heldur, at vit blaðfólk eru alt ov litid kritisk er nakað, sum hann hevur lutvíst rætt í. Tað hevur so eisini sínar orsøkir. Ein kann siga, at professionelli føroyski fjølmiðlaheimurin, har journalistika handverkið er vorðið arbeiðið burturav, enn er rættiliga nýggjav. Men vit búnað væl eisini eins og politikarar gera tað. Vit mugu eisini minnst til, at umstøðurnar hjá fjølmiðlafólki og fjølmiðlunum sum heild framvegis eru sera avmarkaðar. Tøka peningarorkan ger, at tað ber ikki til í dag at seta so nógv fólk, at hesi tá kunnu fáa tær røttu umstøðurnar at arbeiða undir. Hetta verður ikki sagt sum nøkur undanfærsla. Hyggið bert eftir, hvussu illa mannaðir eitt nú loftmiðlarnir eru alla summarfrítíðina. Og sama er galdandi fyri blaðini.

Samgonguskjalið og Sosíalurín

Finnur Helmsdal tykist vera so sannfærur, at hann sær bara tað hann vil siggja. Hetta grundi eg á tað hann sigur um dekingin av ætlanunum hjá nýggju samgonguni á sjálvstýrisleið. Tú fær ta fatan, at maðurin als ikki hevur lisið Sosialin hesar seinastu mánaðirnar men bara byggir ilsinis herindi síni á einstakar samrøður í blaðnum og so sjálvandi eisini á aggressionir sínar móti formanni javnaðarflokksins.

Var tú sakligur og meira sannfærur sum objektivur eygleiðari heldur enn sum sannfærur tjóðveldismaður, so visti tú, Finnur Helmsdal, at eitt nú Sosialurin hevur havt fleiri samrøður við tjóðveldispolitikarar um ætlaða politikkin - bæði við Høgna Hoydal, Karsten Hansen, Heina O. Heinesen og Signar Hansen. Hevur tú heilt gloymt ella vil tú bara ikki minnst tær frálikur og sera áhuga-verdu samrøðurnar, sum ein av nýggju blaðkvinnum okkara hevur havt við mentamálaráðharranum tjóðveldisflokksins? Í ikki færri enn trimum drúgum samrøðum hevur hon lýst sjónarmiðini og ætlanirnar og hjá hesum framstandandi tjóðveldispolitikarunum - men hvat ger Finnur Helmsdal - jú hann niðurger somu blaðfólki fyri at vera lakajar hjá javnaðarpolitikarum. Eg haldi, at nettup hetta

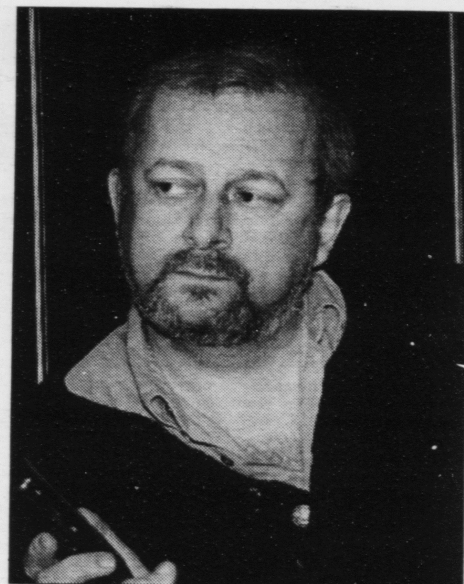
dømið og tann sannroynd, at blaðið hevur roynt at lagt fram sjónarmiðini hjá flestu av leiðandi tjóðveldisfólkunum umframt at hýsa sjónarmiðjunum hjá øðrum tjóðveldisfólki, eitt nú Finnur Helmsdal, lýsir alt hetta málið best - og tað lýsir eisini, hvussu skeivur og órættvisur sami Finnur Helmsdal er, tá hann vitandi ella óvitandi gloymir alt hetta.

Jú víst hava tjóðveldisfólk og teirra hugsjónir fingið innivist í blaðnum, og tað skulu tey eisini fáa í framtíðini, eins og øll onnur. Men sannfærdir tjóðveldismenn mugu so eisini tola at hoyra sjónarmiðini hjá øðrum, eitt nú Jóhnesi Eidesgaard. Andstøðan hevur ein sera týðandi leiklut í tí demokratisku skipanini, og er tað m.a. uppgávan hjá pressuni alla tíðina at geva teimum stýrandi eitt sakligt mótsæl - samstundis sum sama pressa almennakunnger politikkin hjá sitandi stýri.

Eg veit heldur ikki, hvat bagir Finnur Helmsdal, tá hann leikar so í um ræðusøgur og lygnir í sambandi við sjálvstýrisætlanirnar hjá samgonguni. Tað vit hava hoyrt og sæð higartil er ein beinagrind, sum enn manglar av kjót og blóð. Soleingi samgongan ikki hevur spelt út við, hvat veruliga liggur aftanfyrir ynskini/krøvini um suverenitet, fullveldi, ofsr. og avleiðingarnar hetta skal fáa, er torført fyri ikki at siga ómøguligt at fáa eitt breitt og upplýsandi orðaskifti. Nettup av hesi orsøk vil verða gitingar ella um tú vil illgitingar frá politikarari síðu. Leggjið tí fram, hvat vit vilja og ætla og sigið Føroya fólki avleiðingarnar av hesum, tá kunnu vit av álvara tosa um eitt breitt og sakligt tjak.

Sjálvandi á sjálvstýrisleið

Eg fari ikki at gera stórvegis viðmerkingar til tað Finnur Helmsdal sigur um sera sambandsku oddagreinarnar í Dimmalætting. Skal tað siga, at tað fyrirkemur mær lögð - at landsins størsta blað, sum ikki hevur nakað beinleiðis tilknýti til sambandsflokkin annað enn tað, at ein av eigarunum av blaðnum telist millum tingfólksins - hevur valt at standa fyri eina linju, sum er meira sambandsk enn mong sambandsfólk halda vera goitt. Men hetta verður so teirra eigna hýðuspína. Eg dugi í hvussu er at siggja, at tað tæni ikki blaðnum sum heild, at politiski pennur blaðsins er so sambandskur, sum Finnur Helmsdal eisini rætt visir á í grein síni. Føroyar standa ikki í stað. Vit mugu hugsa framfyrir, og í mínum hugaheimi er bert ein vegur at ganga, og hann er stórri sjálvstýri og meiri sjálvbjargni. Hvussu færa skal

Jan Müller, ábyrgdarblaðstjóri á Sosialinum svarar aftur álópum frá Finnur Helmsdal, lögtingsmanni á blaðið fyrr í vikuni

fram á sjálvstýrisleið átti eftir mínum tykki nettup at verið kjarnin í grein tóni Finnur Helmsdal. Men tað sær fyri mær ikki út sum, at tú sum sannfærur tjóðveldismaður er sinnadur at tosa um aðrar leiðir á sjálvstýrisleið enn hana tú og tín flokkur ganga inn fyri. Men hetta verður tú noyddur at sanna, skal tú koma víðari. Tit hava eisini sjálvir sannad hetta við at sleppa tykkum av við vendingina loysing, tí tit hildu, at hon ræðir og skapar ræðumyndir, rættar sum skeivar.

Javnaðarandstøðan á tingi er eftir míni meting sinnad til at taka stig á sjálvstýrisleið, men flokkurin slapp ikki uppí part, tá samgonga varð skipað. Nú biður hann so til, at hann kann vera við í arbeiðinum, og eftir míni metan er tað altavgerandi fyri lagnuna hjá sjálvstýrispolitikkunum hjá hesi samgonguni, í nývønn mun, javnaðarflokkurin verður tikið við í arbeiðið. Eg havi álit á, at Høgna Hoydal ikki fer uttan um størsta andstøðuflokkinn í hesum máli, tí tað kann verða størsta bakkaðið fyri sjálvstýrispolitikkun, tá avtornar.

So Finnur Helmsdal, eg fari at venda hatsku álópum tínum á meg og onnur í føroysku pressuni og biðja til, at tú sjálvur sakliga og objektivt ger titt til at fáa eina so breiða og demokratiska viðgerð av hesum álvarsmáli sum til ber.

Eg skal enda við at vísa til bræv, sum undirritaði skrivaði til ein hóp av føroyingum beint eftir, at samgongan varð skipað, og víðaginta samgonguskjalið var undirskrivað. Í hesum brævi heitir Sosialurin á fólk serstakliga í ymsum leiðandi stovrum í føroyska samfelagnum, harfímillum eisini mongum tjóðveldisfólki, um at siga sína hugsan um nýggja samgonguskjalið.

Vit finga nakrar meiningar fram men to alt ov fáar, og eg skal í dag við-

ganga, at hetta ikki er so lögð heldur. Tí tað ber ikki til hjá fólki at gera viðmerkingar til ein ætlaðan politikk út frá eina beinagrind aleina. Fyri at fáa eitt breitt og grundleggjandi orðaskifti er neyðugt, at teir, sum sita við avgerðunum, fyrst geva politikkunum veruligt innihald.

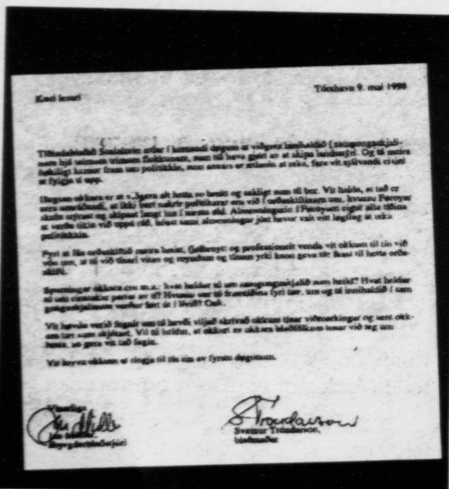
So tað kundi verið eitt hósandi høvi, nú Høgna Hoydal um stutta tíð fer at leggja uppskot fyri tingið í sambandi við sjálvstýrismálið, at komið fram aftur við umrøddu brævi.

Finnur Helmsdal skal tí hava tøkk fyri grein sína, sum, um ikki annað, kann vera ein av katalysatorum, ið skal til fyri, at vit fáa tað nógv umrødda tjakið um sjálvstýris- ella fullveldisætlanir.

PS. Annars fari eg at takka Finnur Helmsdal fyri, at hann so trúliga nú í mong ár hevur brúkt nettup Sosialin til at fáa fram meiningar sínar. Tað er m.a. hetta vit eru til fyri - at hýsa øllum meiningum. Men tað hevði so heldur einki gjørt, um sami Finnur Helmsdal, eftir alla óhumska hann hevur tveitt eftir blaðnum, viðmerkti, at sjálvur hevur hann altíð fingið góðar sømdir frá blaðnum.

Eg skal lova tær fyri, at Sosialurin fer at dekkja sjálvstýrismálið væl og virðiliga. Eg siggi eisini fegin, at almenna orðaskiftið um so týðandi mál, m.a. fer fram nettup á Sosialinum. Finnur Helmsdal skal vera vælkominn at brúka blaðið, men kanska tað hevði tænt sök hansara og okkara, um sami Finnur Helmsdal gavst við at niðurgera og tillátursgera onnur, tí tey ikki bera seg at eftir hansara eigna høvdi. Spell at annars mongu gullkorn tíni skulu verða spólera av hesum hatska og ósakliga tónanum.

JanMüller,
blaðstjóri

Hetta er brævið, sum Sosialurin sendi meira enn 100 framstandandi fólki í Føroyum, tá nýggja samgonguskjalið varð undirskrivað. Hóast tað er skrivað í mai, so er tað kanska enn meira aktuelt í dag.